

Dyrektora Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

Szkoła Podstawowa
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
w Dzierzgowie

(wersja zupełna)

Akty prawne na podstawie, których oparte są Standardy Ochrony Małoletnich:

1. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1606),
2. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t. j. Dz. U z 2022 r. poz. 1138 ze zm.),
5. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (t. j. Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 ze zm.),
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Podstawowe terminy

Ilekoć w dokumencie „Standardy Ochrony Małoletnich” jest mowa o:

1. **dyrektorze szkoły** – należy przez to rozumieć Dyrektora Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie,
2. **szkole, jednostce** – należy przez to rozumieć Szkołę Podstawową im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie,
3. **pracowniku** – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy zlecenia w Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie,
4. **partnerze współpracującym ze Szkołą** – należy przez to rozumieć osoby wykonujące zadania zlecone na terenie szkoły na mocy odrębnych przepisów (np. pielęgniarka, fotograf i inne osoby),
5. **uczniu** – należy przez to rozumieć każdą osobę uczęszczającą do Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie,
6. **małoletnim** – należy przez to rozumieć zgodnie z kodeksem cywilnym osobę od urodzenia do ukończenia 18 roku życia,
7. **rodzicu** – należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka,

8. **opiekunie ucznia** – należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji i stanowieniu o małoletnim, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy,
9. **krzywdzeniu małoletniego** – należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika szkoły lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie.

Krzywdzeniem jest:

- a. **przemoc fizyczna** – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być m.in. złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne. Przemoc fizyczna powoduje lub może spowodować utratę zdrowia bądź też zagrażać życiu,
- b. **przemoc psychiczna** – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie małoletniego, nieustanna krytyka, wciąganie małoletniego w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, stawianie małoletniemu wymagań i oczekiwań, którym nie jest on w stanie sprostać,
- c. **przemoc seksualna** – to angażowanie małoletniego w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie małoletniego, współżycie z małoletnim) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie małoletniemu materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm),
- d. **zaniedbywanie** – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych małoletniego przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, braku dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego.

§ 1. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem Szkoły.

1. Zasady ogólne:

1. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w szkole, monitorują sytuację i dobrostan małoletniego.
2. Pracownicy wspierają dzieci w pokonywaniu trudności. Pomoc dzieciom uwzględnia: umiejętności rozwojowe dzieci, możliwości wynikające z niepełnosprawności, specjalnych potrzeb edukacyjnych.
3. Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad „dobrego wychowania”.

4. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, nauczycieli i osoby dopuszczone do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem lub opieką nad małoletnim oraz innych osób współpracujących ze szkołą.

Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia.

(załącznik nr 3)

2. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników:

1. Dyrektor uzyskał o każdym członku personelu dane z Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym, Centralnego Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych, Rejestru publicznego oraz zaświadczenie o niekaralności.
2. Dyrektor zapewnia swoim pracownikom podstawową edukację na temat ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia, w zakresie:
 - a. rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci,
 - b. procedur interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia,
 - c. odpowiedzialności prawnej pracowników szkoły, zobowiązanych do podejmowania interwencji.
3. Wolontariusze, praktykanci oraz inne osoby, które z racji pełnionej funkcji lub zadań mają kontakt z uczniem, składają oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci *(załącznik 1)* zwartych w:
 - a. Statucie Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie,
 - b. Regulaminie pracy,
 - c. Standardach Ochrony Małoletnich obowiązujących w szkole,
 - d. Regulaminie i instrukcjach bhp i p/poż,
 - e. Polityce bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
4. Dyrektor jest zobowiązany sprawdzić dane wolontariuszy, praktykantów, osób współpracujących z inną jednostką w:
 - a. Rejestrze z dostępem ograniczonym,
 - b. Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej 15 roku życia wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze,
 - c. Rejestrze publicznym.

3. Zasady komunikacji z uczniem:

Komunikacja budująca dobre relacje z małoletnim:

Personel:

1. W komunikacji z uczniami zachowuje spokój, cierpliwość i szacunek. Okazuje zrozumienie dla trudności i problemów uczniów.
2. Reaguje według zasad konstruktywnej komunikacji i krytyki na każde obraźliwe, niewłaściwe, dyskryminacyjne zachowanie lub słowa uczniów oraz na wszelkie formy zastraszania i nietolerancji wśród nich.
3. Daje uczniowi prawo do odczuwania i mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchanym przez pracowników szkoły.
4. Komunikacja z uczniami prowadzona jest w sposób konstruktywny, budujący relacje, a nie hierarchię zależności.
5. Nie zawstydza, nie upokarza, nie lekceważy i nie obraża ucznia.
6. Nie wyśmiewa i nie ośmiesza ucznia, np. stosując przezwiska i zdrobnienia.
7. Unika wypowiedzi nakazujących i nadmiernej krytyki. Nie wytyka błędów ucznia w sposób, który go rani.
8. Nie grozi uczniowi, nie wyraża dezaprobaty wobec jego zachowania czy postępów w nauce w sposób, który obniża poczucie własnej wartości ucznia. Stosuje zasady konstruktywnej krytyki wobec zachowania ucznia.
9. Słucha uważnie ucznia, udziela mu odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
10. Nie podnosi głosu na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci.
11. W sytuacji wymagającej interwencji wobec ucznia nie podnosi głosu, nie krzyczy na niego, mówi wyraźnie, stara się utrzymać spokojny ton głosu. Utrzymuje z uczniem kontakt wzrokowy.

Komunikacja z małoletnimi służąca rozwiązywaniu konfliktów i utrzymywaniu świadomej dyscypliny:

Personel:

1. W rozwiązywaniu konfliktów stosuje następujące zasady konstruktywnej komunikacji:
 - a. nie ocenia,
 - b. nie uogólnia, nie interpretuje,

- c. nie moralizuje,
 - d. stosuje komunikaty „JA”,
 - e. oddziela problem od osoby, wyraża brak akceptacji dla zachowania a nie człowieka,
 - f. skupia swoją uwagę na rozmówcy, koncentruje się na tym co mówi,
 - g. okazuje rozmówcy szacunek,
 - h. upewnia się, czy dobrze rozumie swojego rozmówcę,
 - i. wysłuchuje ucznia,
 - j. mówi wprost – otwarcie wyraża swoje potrzeby, uczucia i propozycje,
 - k. udziela konkretnych informacji zwrotnych.
2. W komunikacji z uczniem podczas rozwiązywania konfliktów wystrzega się:
- a. osądzania, krytykowania, rozkazywania, oskarżania, grożenia,
 - b. błędu nadmiernej generalizacji (zamiast mówić o konkretnych sytuacjach i przyczynach złości, przypisuje się pewne zdarzenia stałym cechom osoby),
 - c. niewłaściwego zrozumienia intencji ucznia – partnera rozmowy,
 - d. niespójności komunikatu werbalnego z niewerbalnym.
3. W procesie rozwiązywania konfliktu dba o komunikację dającą uczniowi poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i psychospołecznego, chroniącą go od poczucia, że rozwiązanie konfliktu jest dla niego krzywdzące i rodzi u ucznia poczucie niesprawiedliwości czy zlekceważenia.
4. Umiejętnie, w sposób konstruktywny uczestniczy w rozwiązywaniu konfliktów, stosując w zależności od potrzeb różne metody ich rozwiązywania, np. negocjacje, mediacje.
5. Szybko reaguje na problemy związane z dyscypliną uczniów:
- a. rozwiązuje pojawiające się problemy z dyscypliną bezpośrednio po naruszeniu zasad przez uczniów,
 - b. nie podnosi nadmiernie głosu, zwraca uwagę tym uczniom, którzy łamią ustalony porządek,
 - c. wykazuje empatię wobec uczniów,
 - d. ustala (przypomina) obowiązujące zasady – wyraźnie określa oczekiwane zachowania uczniów dotyczące różnych rodzajów aktywności uczniów, np.: pracy w ławce, dyskusji w grupie, itp.
6. Metody dyscyplinowania uczniów dobiera adekwatnie do ich wieku i poziomu rozwoju. Nie mogą one naruszać godności i nietykalności osobistej uczniów.

7. Metody dyscyplinujące uczniów stosuje rozważnie, w sposób uzasadniony i zrozumiały dla nich.
8. Upominając słownie, stara się opanować własne negatywne emocje, np. złość.
9. Wyjaśnia uczniowi, za co i dlaczego został zdyscyplinowany. Przekazuje uczniowi utrzymany w spokojnym tonie komunikat jasny i konkretny, nakierowany na ocenę zachowania ucznia, a nie jego osoby.
10. Dyscyplinując ucznia za naganne/niewłaściwe zachowania, personel dostrzega też pozytywne zachowania ucznia.

4. Zakaz stosowania przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek formie (w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym):

1. Kontakty personelu z uczniami nie łamią obowiązującego prawa oraz ustalonych norm i zasad.
2. Wszyscy uczniowie są sprawiedliwie traktowani. Pracownicy nie dyskryminują ich (ze względu na pochodzenie, poczucie tożsamości, wiek, płeć, status materialny, wygląd zewnętrzny, wiedzę i umiejętności).
3. Personel nie wykorzystuje wobec ucznia relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, itp.).
4. Personel nie stosuje żadnej formy przemocy fizycznej wobec ucznia, np. takiej jak: zabieranie rzeczy, niszczenie rzeczy, bicie, popychanie.
5. Personel nie stosuje żadnej formy przemocy psychicznej wobec ucznia, np. takiej jak:
 - a. izolowanie, pomijanie, obniżanie statusu ucznia w grupie,
 - b. piętnowanie uczniów z powodu ich zdrowia, osiągnięć edukacyjnych, wyglądu, orientacji seksualnej, światopoglądu czy sytuacji majątkowej,
 - c. wyśmiewanie uczniów, ośmieszanie, poniżanie, wyzywanie, grożenie,
 - d. wygórowane wymagania wobec ucznia, zastraszanie uczniów, obrażanie ich godności, stosowanie kar niewspółmiernych do przewinienia,
 - e. niewłaściwe wypowiedzi i komentarze,
 - f. umieszczanie ośmieszających uczniów rysunków, zdjęć i filmów,
 - g. rozpowszechnianie wszelkich nieprawdziwych, poniżających uczniów materiałów,
 - h. cyberstalking – śledzenie w sieci poczynań uczniów i upublicznianie ich.
6. Personel nie stosuje naruszających godność ucznia wypowiedzi o podtekście seksualnym, nie nawiązuje w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej w tym:

- a. komentarzy na temat ciała/wyglądu/ubioru z podtekstem seksualnym,
 - b. dyskryminujących komentarzy odnoszących się do płci,
 - c. niestosownych żartów,
 - d. nie pisze do uczniów dwuznacznych SMS-ów, e-maili,
 - e. nie publikuje żadnych prywatnych zdjęć ani innych informacji o uczniach i ich rodzinach, w osobistych mediach społecznościowych, np. facebooku, bez zgody zainteresowanych stron,
 - f. nie wdaje się w prywatne rozmowy uczniów w mediach społecznościowych, nie zamieszcza komentarzy i nie udostępnia zdjęć, w jakimkolwiek podtekście, które mogłyby uczniom wyrządzić krzywdę.
7. Personel nie narusza nietykalności osobistej ucznia. Nie zachowuje się wobec dziecka w sposób niestosowny, np. nie dotyka ucznia, nie głaszcze, nie poklepuje w sposób poufale, dwuznaczny w celu zaspokojenia własnych potrzeb.
 8. Nie zmusza ucznia do odbycia jakiejkolwiek aktywności o charakterze seksualnym.
 9. Nie angażuje się w poufale zabawy z uczniami.
 10. W sytuacjach, w których dziecko inicjuje potrzebę wsparcia emocjonalnego, personel w sposób bezpieczny, służący wsparciu w trudnej sytuacji może udzielić stosownego do okoliczności wsparcia np. wzięcie za rękę, przytulenie.
 11. Upewnia/informuje dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć Tobie lub wskazanej osobie i otrzymają odpowiednią pomoc.
 12. Zawsze jest przygotowany na wyjaśnienie swoich działań/zachowania.
 13. Personel zachowuje szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Jeżeli dzieci te dążyłyby do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi, personel reaguje z wyczuciem, jednak stanowczo, a także pomaga dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.
 14. Personel równoważy potrzebę nadzoru z prawem uczniów do prywatności, np. nie należy wchodzić pod prysznice i do szatni na zajęciach wychowania fizycznego bez pozwolenia/poinformowania o tym uczniów, nie należy otaczać uczniów osobistą opieką, której oni nie potrzebują, itp.
 15. Przy każdej rozmowie o charakterze indywidualnym, na życzenie ucznia zapewnia obecność innej osoby dorosłej lub innego ucznia.

16. Stale nadzoruje dzieci, każdorazowo upewniając się, że warunki wyjazdów i wycieczek organizowanych przez szkołę, rozgrywek i meczów wyjazdowych są bezpieczne, co obejmuje m.in. noclegi, zakwaterowanie w pokojach.
17. Podczas wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju.
18. Podczas warsztatów, zajęć, pogadanek oraz innych działań, w których występuje bezpośredni kontakt z uczniem obecny jest nauczyciel.
19. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małoletniego, unika innego niż niezbędny, kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu się i rozbieraniu, czy korzystaniu z toalety.

5. Zasady nawiązywania kontaktu z uczniami w godzinach pracy, za pomocą kanałów służbowych oraz w celach edukacyjnych lub wychowawczych.

1. Kontaktując się z małoletnim personel traktuje go podmiotowo.
2. Kontakt z małoletnim nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
3. Co do zasady kontakt z uczniami powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków personelu.
4. Personel nie zaprasza uczniów do swojego miejsca zamieszkania, nie spotyka się z nimi prywatnie poza godzinami pracy.
5. Personel nie kontaktuje się z uczniami poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
6. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z uczniami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, dziennik elektroniczny), a rodzice/opiekunowie prawni dzieci muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
7. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci /uczniów są osobami bliskimi dla członka personelu) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci oraz ich rodziców/opiekunów.

§ 2. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności działania niedozwolone.

Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi:

1. Uczniowie mają prawo do życia i przebywania w bezpiecznym środowisku, także w szkole. Nauczyciele i personel szkolny chronią uczniów i zapewniają im bezpieczeństwo.
2. Uczniowie mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania określonych w Statucie szkoły.
3. Uczniowie uznają prawo innych uczniów do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych uczniów – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmienną.
4. Zachowanie i postępowanie uczniów wobec kolegów/innych osób nie narusza ich poczucia godności osobistej. Uczniowie są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
5. Kontakty między uczniami cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych typu: *proszę, dziękuję, przepraszam*; uprzejmość; życzliwość; poprawny, wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.
6. Uczniowie budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły, rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.
7. Uczniowie okazują zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek i oferują im pomoc. Nie szydzą z ich słabości, nie wyśmiewają, nie krytykują.
8. W kontaktach między sobą uczniowie nie mogą zachowywać się prowokacyjnie.
9. Uczniowie mają prawo do własnych poglądów oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.

10. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród uczniów nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Uczniowie nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych uczniów.
11. Uczniowie mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników szkoły o zaistniałych zagrożeniach.
12. Jeśli uczeń jest świadkiem stosowania przez innego ucznia/uczniów jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np.: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami).

Niedozwolone zachowania uczniów w szkole:

1. Stosowanie agresji i przemocy wobec uczniów/innych osób:
 - a. agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:
 - bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie,
 - wymuszenia,
 - napastowanie seksualne,
 - nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą,
 - b. fizyczne zaczepki,
 - c. zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań,
 - d. rzucanie w kogoś przedmiotami,
 - e. agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:
 - obelgi, wyzwiska,
 - wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary,
 - bezpośrednie obrażanie ofiary,
 - plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie ofiary, groźby,
 - f. agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:
 - poniżanie,
 - wykluczanie/izolacja/milczenie/manipulowanie,
 - pisanie na ścianach (np. w toalecie lub na korytarzu),
 - wulgarne gesty,
 - śledzenie/szpiegowanie,
 - obraźliwe SMS-y i MMS-y,

- wiadomości na forach internetowych lub tzw. pokojach do czatowania,
 - telefony i e-maile zawierające groźby (poniżające, wulgarne, zastraszające),
 - niszczenie/zabieranie rzeczy należących do ofiary,
 - straszenie,
 - szantażowanie.
2. Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w szkole, np. przynoszenie do szkoły ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek), używanie ognia na terenie szkoły.
 3. Nieuzasadnione, bez zgody nauczyciela, opuszczanie sali lekcyjnej. Wagarowanie.
 4. Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć i zabaw organizowanych w szkole.
 5. Celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu swojemu i innych.
 6. Niewłaściwe zachowanie podczas wycieczek szkolnych i przerw międzylekcyjnych, np. przebywanie w miejscach niedozwolonych, itp.
 7. Uleganie nałogom, np. palenie papierosów, picie alkoholu.
 8. Rozprowadzanie i stosowanie narkotyków/środków odurzających.
 9. Niestosowne odzywanie się do kolegów lub innych osób w szkole.
 10. Używanie wulgaryzmów w szkole.
 11. Celowe niszczenie lub nieszanowanie własności innych osób oraz własności szkolnej.
 12. Kradzież/przywłaszczenie własności kolegów lub innych osób oraz własności szkolnej.
 13. Wyludzanie pieniędzy lub innych rzeczy od uczniów.
 14. Wysługiwanie się innymi uczniami w zamian za korzyści materialne.
 15. Rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów z kolegami. Udział w bójkach.
 16. Szykanowanie uczniów lub innych osób w szkole z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.
 17. Niereagowanie na niewłaściwe zachowania kolegów (bicie, wyzywanie, dokuczanie).
 18. Znęcanie się (współdział w znęcaniu się nad kolegami, zorganizowana przemoc, zastraszanie).
 19. Aroganckie/niegrzeczne zachowanie wobec kolegów, wulgaryzmy. Kłamanie, oszukiwanie kolegów/innych osób w szkole.

20. Fotografowanie lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych uczniów/osób bez ich zgody.
21. Upublicznianie materiałów i fotografii bez zgody obecnych na nich osób.
22. Stosowanie wobec innych uczniów/innych osób różnych form cyberprzemocy.

§ 3. Zasady postępowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego.

1. Pracownicy posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich, tj.:
 - a. dziecko/uczeń jest często brudne/y, nieprzyjemnie pachnie,
 - b. dziecko/uczeń kradnie jedzenie, pieniądze itp.,
 - c. dziecko/uczeń nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej,
 - d. dziecko/uczeń nie ma przyborów szkolnych, odzieży i butów dostosowanych do warunków atmosferycznych,
 - e. dziecko/uczeń ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, ugryzienia, rany), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić; obrażenia są w różnej fazie gojenia,
 - f. podawane przez dziecko/ucznia wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp., uczeń często je zmienia,
 - g. pojawia się niechęć do lekcji wychowania fizycznego – dziecko/uczeń nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody,
 - h. boi się rodzica lub opiekuna, boi się przed powrotem do domu,
 - i. dziecko/uczeń wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła,
 - j. dziecko/uczeń cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.,
 - k. dziecko/uczeń jest bierne/y, wycofane/y, uległe/y, przestraszone/y, depresyjne/y itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.,
 - l. dziecko/uczeń osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości,
 - m. dziecko/uczeń ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet),
 - n. używa środków psychoaktywnych,
 - o. nadmiernie szuka kontaktu z dorosłym,
 - p. w pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu dziecka/ucznia zaczynają dominować elementy/motywy seksualne,
 - q. dziecko/uczeń jest rozbudzone/y seksualnie niestosownie do sytuacji i wieku,
 - r. dziecko/uczeń ucieka z domu,

- s. nastąpiła nagle i wyraźna zmiana zachowania dziecka/ucznia,
 - t. dziecko/uczeń mówi o przemocy.
2. Jeżeli z objawami u dziecka/ucznia współwystępują określone zachowania rodziców lub opiekunów, to podejrzenie, że dziecko/uczeń jest krzywdzone/y jest szczególnie uzasadnione. Niepokojące zachowania rodziców to:
- a. rodzic/opiekun prawny podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnień przyczyn obrażeń dziecka/ucznia,
 - b. rodzic/opiekun prawny odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem dziecka/ucznia,
 - c. rodzic/opiekun prawny mówi o małoletnim w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża, strofuje ucznia (np.: używając określeń takich jak „idiota”, „gnojek”, „gówniarz”),
 - d. rodzic/opiekun prawny poddaje małoletniego surowej dyscyplinie lub jest nadopiekuńczy lub zbyt pobłażliwy, lub odrzuca małoletniego,
 - e. rodzic/opiekun prawny nie interesuje się losem i problemami małoletniego,
 - f. rodzic/opiekun prawny często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa małoletni,
 - g. rodzic/opiekun prawny jest apatyczny, pogrążony w depresji,
 - h. rodzic/opiekun prawny zachowuje się agresywnie,
 - i. rodzic/opiekun prawny ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np. reaguje nieadekwatnie do sytuacji,
 - j. rodzic/opiekun prawny wypowiada się niespójnie,
 - k. rodzic/opiekun prawny nie ma świadomości lub neguje potrzeby małoletniego,
 - l. rodzic/opiekun prawny faworyzuje jedno z rodzeństwa,
 - m. rodzic/opiekun prawny przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym lub werbalnym,
 - n. rodzic/opiekun prawny nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.
3. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, pracownicy szkoły podejmują rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania stosownej pomocy.
4. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan dziecka/ucznia.
5. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka/ucznia przez osoby trzecie, związane ze szkołą tj. pracownicy, wolontariusze,

organizacje i firmy współpracujące z placówką zawarty jest w PROCEDURZE PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA LUB STWIERDZENIA KRYZWDZENIA MAŁOLETNICH PRZEZ PRACOWNIKÓW SZKOŁY.

6. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka/ucznia przez osobę małoletnią zawarty jest w PROCEDURZE REAGOWANIA I DZIAŁAŃ W PRZYPADKU NIEWŁAŚCIWYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIMI.
7. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka/ucznia przez jego rodzica/opiekuna prawnego zawarty jest w PROCEDURZE PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA LUB STWIERDZENIA KRYZWDZENIA MAŁOLETNICH W DOMU.

§ 4. Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.

1. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego oraz zawiadamianie sądu rodzinnego następuje w przypadku uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia dziecka, poprzedzonego przeprowadzeniem procedury, o której mowa w niniejszych Standardach.
2. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego do organów ścigania składa dyrektor szkoły.
3. Zawiadomienie do sądu rodzinnego składa dyrektor szkoły.
4. Procedury „Niebieskie Karty” jest wszczynana w przypadku uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia dziecka, poprzedzonego przeprowadzeniem procedury, o której mowa w niniejszych Standardach.
5. Osobami odpowiedzialnymi za wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” jest dyrektor, wychowawca klasy, pedagog, psycholog, nauczyciele.
6. Oryginał formularza „Niebieska Karta - A” przekazywany jest przewodniczącemu zespołu interwencyjnego przez dyrektora szkoły – kopia pozostaje w dokumentacji szkoły.

§ 5. Zasady przeglądu i aktualizacji Standardów.

1. Przegląd Standardów prowadzić będzie Zespół ds. procedur ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, interwencji oraz weryfikowania i monitorowania standardów ochrony powołany przez dyrektora, zgodnie z częstotliwością określoną w ustawie.
2. Komisja dokonuje także oceny Standardów w celu zapewnienia ich ewentualnego dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.
3. Komisja sporządza protokół z przeglądu i oceny Standardów, w którym zamieszcza również wnioski z przeprowadzonego przeglądu i oceny, o której mowa w art. 22c ust. 6 ustawy.
4. W przypadku potrzeby aktualizacji Standardów ww. zespół wprowadza zmiany w Standardach, rekomendowane w protokole, o którym mowa w ust. 3.
5. Z zaktualizowanymi Standardami zapoznawani są pracownicy Szkoły, uczniowie i rodzice uczniów, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszych Standardach.
6. Zaktualizowane Standardy udostępniane są także na stronie internetowej szkoły, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie.
7. Wzór formularza ankiety, który może zostać wykorzystany w celu ewaluacji Standardów stanowi *załącznik nr 2*.

§ 6. Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu Szkoły do stosowania Standardów, zasady przygotowania personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności.

1. Osoby odpowiedzialne za przygotowanie do stosowania Standardów przez:
 - 1) pracowników pedagogicznych jest dyrektor szkoły, pedagog, psycholog
 - 2) pracowników niepedagogicznych – dyrektor szkoły.
2. Pracownicy pedagogiczni zapoznawani są ze standardami podczas zebrania rady pedagogicznej.
3. Pracownicy niepedagogiczni przygotowani są do stosowania standardów podczas zebrania.
4. Zebranie rady pedagogicznej jest protokołowane zgodnie z zasadami protokołowania zebrania rady.
5. Protokół z zebrania pracowników niepedagogicznych sporządza osoba prowadząca zebranie. Protokół przechowywany jest w dokumentacji dyrektora szkoły.

6. Po zapoznaniu się ze standardami i zasadami ich stosowania, każdy pracownik podpisuje imienne oświadczenie, które przechowywane jest w dokumentacji pracowniczej. (załącznik 3)

§ 7. Zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim Standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania.

1. Dokument „Standardy Ochrony Małoletnich” jest dokumentem szkoły ogólnodostępnym dla personelu szkoły, uczniów oraz ich rodziców/opiekunów prawnych.
2. Dokument opublikowany jest na stronie internetowej szkoły, dostępny do wglądu u wychowawców, gabinecie pedagoga i psychologa, bibliotece szkolnej, sekretariacie szkoły.
3. Rodzice lub opiekunowie zapoznawani są z dokumentem w sposób ustalony przez dyrektora wg aktualnych możliwości, np. zebranie z rodzicami, konsultacje, e-dziennik.
4. Wychowawca daje rodzicom/opiekunom prawnym do podpisania oświadczenie, że zapoznał się ze Standardami. Opiekun w oświadczeniu może zaproponować swoje sugestie. Jeśli takie się pojawiają, nauczyciel przekazuje je osobie odpowiedzialnej za realizację Standardu. (załącznik 4)
5. Nauczyciele, wychowawcy mają obowiązek zapoznania uczniów ze Standardami oraz omówienia ich w taki sposób, aby uczniowie mogli go zrozumieć niezależnie od wieku i sprawności intelektualnej.

§ 8. Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia.

1. Osobą odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu jest każdy pracownik szkoły, który niezwłocznie postępuje zgodnie z przyjętą procedurą.
2. Osoby odpowiedzialne za udzielanie wsparcia małoletniemu:
 - a. nauczyciel, który jako pierwszy pozyskał informację o zdarzeniu zagrażającym małoletniemu,
 - b. wychowawca ucznia,
 - c. psycholog,
 - d. pedagog.

3. Dyrektor podejmuje decyzje w sprawie wsparcia instytucjonalnego na terenie szkoły o udzieleniu wsparcia małoletniemu lub wnioskuje do instytucji zewnętrznych zgodnie z ich kompetencjami o udzielenie takiego wsparcia, w szczególności do:
 - a. Policji,
 - b. Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
 - c. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (asystent, pracownik socjalny),
 - d. Sądu Rodzinnego,
 - e. Kuratora sądowego.

§ 9. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.

1. Dokumentowanie zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego:
 - a. notatka służbowa (*załącznik nr 5*),
 - b. karta interwencji (*załącznik nr 6*),
 - c. protokół ze spotkania z rodzicami/prawnymi opiekunami (*załącznik nr 7*),
 - d. kwestionariusz diagnostyczny (*załącznik nr 8*),
 - e. wzór formularza „Niebieska Karta – A”,
 - f. dokumentacja potwierdzająca zgłoszenia do uprawnionych organów zewnętrznych
2. Dokumentacja przechowywana jest w gabinecie pedagoga.

§ 10. Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.

Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi:

1. Uczniowie powinni czuć się w środowisku klasowym/szkolnym/przedszkolnym dobrze i bezpiecznie, aby nie im nie przeszkadzało w wypełnianiu przydzielonych zadań i obowiązków.
2. Uczniowie powinni akceptować odmienność i indywidualność każdego i uszanować inne zainteresowania oraz mieć poczucie obowiązku spieszenia z pomocą tym, którzy sobie radzą gorzej niż oni sami.
3. Dobrostan emocjonalny i psychiczny uczniów oparty jest na ciepłej i otwartej komunikacji, autentycznym zainteresowaniu uczniami, budowaniu zaufania, zapewnianiu odpowiedniego wsparcia emocjonalnego, rozpoznawaniu potencjału

wszystkich uczniów, skupianiu się na budowaniu w uczniach zdolności do autonomii i odkrycia samych siebie.

4. Bezpieczne, pełne szacunku wzajemne relacje prowadzą do zwiększonego zaangażowania uczniów w naukę, poczucia bezpieczeństwa w szkole oraz zmniejszenia uczucia lęku i stresu szkolnego.
5. Zadaniem nauczyciela/wychowawcy jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i akceptacji wszystkim uczniom oraz danie równej szansy zdobywania wiedzy i odnalezienia swojego miejsca w klasie/grupie.
6. Przemoc w szkole nie jest akceptowalna, ponieważ:
 - a. narusza podstawowe prawa dziecka: do godności osobistej, życia w poczuciu bezpieczeństwa,
 - b. wywiera bardzo negatywny wpływ na dziecko poszkodowane, powodując obniżenie poczucia własnej wartości, spadek motywacji do nauki, depresję, choroby somatyczne, alienację społeczną, myśli samobójcze,
 - c. wywiera negatywny wpływ na sprawców poprzez utrwalanie nieodpowiednich zachowań wobec rówieśników, demoralizację, przyczynianie się w przyszłości do problemów z prawem, depresji i myśli samobójczych,
 - d. wywiera negatywny wpływ na obserwatorów, powodując znieczulenie i zobojętnienie na krzywdę,
 - e. ma tendencję do eskalowania i zwykle bez interwencji dorosłych sama się nie kończy,
 - f. wpływa negatywnie na klimat klasy i szkoły.
7. Zabronione jest dręczenie lub prześladowanie szkolne, tj. wielokrotna przemoc psychiczna (np. obrażanie, wyśmiewanie, plotki, wykluczanie, odtrącanie), werbalna, relacyjna, materialna, cyfrowa (cyberbullying), seksualna, fizyczna, groźna przemoc fizyczna, wymuszanie. O zjawisku tym mowa jest wówczas, gdy proces stosowania przemocy jest długotrwały, ma charakter grupowy – ofiary, agresorzy i świadkowie są w tę przemoc wplątani, występuje dysproporcja między sprawcą/sprawcami a ofiarą, utrzymuje się atmosfera zastraszenia w grupie.

§ 11. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet.

1. Obowiązkiem szkoły jest takie wykorzystanie sieci, które będzie adekwatne do poziomu dojrzałości poznawczej i emocjonalno-społecznej ucznia oraz nie będzie

mu szkodzić ani zagrażać jego rozwojowi psychofizycznemu. Do potencjalnych zagrożeń płynących z użytkowania sieci należy zaliczyć:

- a. dostęp do treści niezgodnych z celami wychowania i edukacji (narkotyki, przemoc, pornografia, hazard),
 - b. działalność innych użytkowników zagrażająca dobru ucznia,
 - c. oprogramowanie umożliwiające śledzenie i pozyskanie danych osobowych użytkowników szkolnej sieci.
2. W szkole prowadzone są działania, w tym warsztaty i szkolenia, w zakresie profilaktyki oraz umiejętności bezpiecznego korzystania z sieci Internet.
 3. Sieć jest monitorowana w taki sposób, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
 4. Rozwiązania organizacyjne na poziomie szkoły bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
 5. W szkole wyznaczony jest pracownik odpowiedzialny za bezpieczeństwo sieci.
Do jego obowiązków należy:
 - a. zabezpieczenie sieci internetowej szkoły przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego oprogramowania,
 - b. sprawdzanie, co najmniej raz w miesiącu, czy na komputerach, w tym ze swobodnym dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści.
 6. Dostęp do konta Administratora zabezpieczony jest indywidualnym loginem i hasłem, które umożliwia korzystanie z komputera w pracowni internetowej.
 7. Każdy nauczyciel prowadzący zajęcia komputerowe z dziećmi korzysta z zabezpieczonego hasłem komputera.
 8. Na terenie szkoły dostęp ucznia do Internetu możliwy jest pod nadzorem nauczyciela na zajęciach komputerowych.
 9. Uczeń może korzystać z Internetu tylko na komputerze z zainstalowanym programem filtrującym treści.
 10. Na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu zapewnia się zainstalowanie i aktualizowanie:
 - a. oprogramowanie filtrujące treści internetowe,
 - b. oprogramowanie monitorujące korzystanie przez dzieci z Internetu,
 - c. oprogramowanie antywirusowe,
 - d. oprogramowanie antyspamowe,
 - e. firewall.

11. Uczniowie korzystają z komputera pod opieką nauczyciela.
12. Korzystanie z multimediiów, Internetu i programów użytkowych służy wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym.
13. Uczeń obsługuje sprzęt komputerowy zgodnie z zaleceniami nauczyciela.
14. Użytkownikowi komputera zabrania się:
 - a. instalowania oprogramowania oraz dokonywania zmian w konfiguracji oprogramowania zainstalowanego w systemie,
 - b. usuwania cudzych plików, odinstalowania programów, dekompletowania sprzętu,
 - c. dotykania elementów z tyłu komputera, kabli zasilających, a także kabli sieciowych.

§ 12. Procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie.

1. W ramach ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci, szkoła:
 - a. informuje uczniów o zagrożeniach i bezpiecznym korzystaniu z Internetu w ramach realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego,
 - b. na zebraniach z rodzicami przeprowadza pedagogizację rodziców o zagrożeniach dzieci podczas korzystania z Internetu oraz o sposobach zabezpieczania sieci oraz bezpiecznego korzystania z Internetu,
 - c. w ramach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzi szkolenia w ww. zakresie.
2. Szczegółowe zasady korzystania z urządzeń elektronicznych, w tym telefonów komórkowych, zawarte są w statucie szkoły – o czym każdy małoletni i rodzic zostaje poinformowany przez wychowawcę na początku roku szkolnego.
3. W przypadku stwierdzenia lub powzięcia informacji o występującej cyberprzemocy, pracownicy niezwłocznie reagują:
 - a. zgłaszając problem koordynatorowi, rodzicom/opiekunom prawnym, po ocenie sytuacji przez koordynatora i dyrektora, jeżeli zachodzi potrzeba powiadamiają organy zewnętrzne (policję, sąd rodzinny),
 - b. sporządzając protokół interwencji,
 - c. tworząc zespół nauczycieli i specjalistów udzielający pomocy psychologiczno-pedagogicznej pokrzywdzonemu małoletniemu (a także małoletniemu będącym

sprawcą) we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi ww. małoletnich oraz instytucjami zewnętrznymi (wg potrzeb),

- d. w przypadku braku współpracy ze strony rodziców/opiekunów prawnych małoletniego podejrzanego lub będącego odpowiedzialnym za cyberprzemoc, koordynator i dyrektor, po dokonaniu oceny sytuacji i poinformowaniu rodziców/opiekunów prawnych, jeżeli zachodzi taka konieczność, powiadamiają właściwe instytucje i organy (pomoc społeczną, policję, sąd rodzinny),
- e. podejmując działania profilaktyczne uwzględniające pojawiające się problemy związane m.in. z funkcjonowaniem uczniów w sieci Internet, cyberprzemocą we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, w tym poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

§ 13. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych małoletnich.

Zasady ochrony wizerunku małoletnich:

1. Szkoła uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka, zgodnie z obowiązującym prawem.
2. Upublicznianie wizerunku dziecka do 16 lat, utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga wyrażenia zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad dzieckiem.
3. Osoba małoletnia powyżej 16. roku życia ma prawo do wyrażenia zgody samodzielnie.
4. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów lub małoletniego powyżej 16 roku życia na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających ustalić tożsamość osób ujętych na zdjęciu lub innej formie publikacji.
5. Ochrona wizerunku małoletnich utrwalanych przez kamery monitoringu odbywa się na zasadach określonych w Regulaminie monitoringu.

Zasady ochrony danych osobowych małoletnich:

1. W szkole opracowano zasady przetwarzania danych osobowych oraz zasady zachowania bezpieczeństwa przetwarzania.
2. Dyrektor szkoły wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

3. Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.

§ 13. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

1. Plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia ustal zespół powołany przez dyrektora, w skład którego wchodzi co najmniej wychowawca ucznia, psycholog i pedagog szkolny. Plan akceptuje dyrektor szkoły.
2. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:
 - a. określenia form pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły lub kierowania do instytucji udzielających różnych form pomocy: terapia indywidualna, grupowa, warsztaty rozwijające zainteresowania i uzdolnienia - w uzgodnieniu z rodzicami i adekwatnie do potrzeb,
 - b. wzmocnienia dziecka – poprzez: zapewnienie mu, odpowiednio do potrzeb i w uzgodnieniu z rodzicami, konsultacji psychologiczno-pedagogicznych w poradni psychologiczno-pedagogicznej, ewentualnie konsultacji psychiatrycznych,
 - c. wspierania rodziny – poprzez kierowanie adekwatnie do potrzeb do instytucji oferujących: poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych,
 - d. pomocy socjalnej lub materialnej poprzez kierowanie do instytucji oferujących: pomoc socjalną poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania pracy, organizowanie pomocy finansowej, rzeczowej, ciepłego posiłku, zbiórki odzieży,
 - e. pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych - poprzez zastosowanie procedur mediacyjnych bądź kierowanie do mediatorów.
3. Wychowawca klasy monitoruje przebieg realizacji planu.

**Oświadczenie o niekaralności
i zobowiązaniu do przestrzegania
podstawowych zasad ochrony dzieci**

.....
/miejsce i data/

Ja, nr PESEL
oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej
i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się
przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Oświadczam, że zapoznałam/-em się i zobowiązuję się do przestrzegania podstawowych
zasad ochrony dzieci w Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
w Dzierzgowie zwartych w:

1. Statucie Szkoły Podstawowej w Dzierzgowie,
2. Regulaminie pracy,
3. Standardach Ochrony Małoletnich obowiązujących w szkole,
4. Regulaminie i instrukcjach bhp i p/poż,
5. Polityce bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

Oświadczam, że celem mojego/mojej działalności w Szkole Podstawowej im. Marszałka
Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie w Dzierzgowie będzie:

.....
.....
.....
.....

.....
/podpis/

MONITOROWANIE I WERYFIKOWANIE PROCEDUR OCHRONY MAŁOLETNICH

badanie ankietowe

Zaznacz właściwą odpowiedź:

1. Czy znasz procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?
Tak Nie wszystkie Nie
2. Czy stosowałeś procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?
Tak Nie
3. W przypadku stosowania procedur, zaznacz, czy były skuteczne:
Tak Nie wszystkie Nie
4. Czy byłeś świadkiem lub miałeś informacje dotyczące podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich?
Tak Nie
5. W przypadku zaznaczenia odpowiedzi twierdzącej, zaznacz, czy podjąłeś interwencję:
Tak Nie

Jak przebiegała interwencja.....

.....

.....

6. Jakie jeszcze obszary powinny zostać uwzględnione w procedurach:

.....

.....

7. Inne spostrzeżenia, uwagi dotyczące procedur

.....

.....

Dzierzgowo, dn..... r.

**OŚWIADCZENIE O ZAZNAJOMIENIU SIĘ I ZOBOWIĄZANIU
DO PRZESTRZEGANIA ZASAD ZAWARTYCH
W STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNI**

Niżej podpisany.....
/imię i nazwisko pracownika/ PESEL/

oświadczam, że zapoznałem się ze Standardami Ochrony Małoletnich w Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie, akceptuję ich treść oraz zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
/podpis pracownika/

Dzierzgowo, dn..... r.

**OŚWIADCZENIE RODZICA/OPIEKUNA O ZAPOZNANIU SIĘ
Z OBOWIĄZUJĄCYMI STANDARDAMI OCHRONY MAŁOLETNICH**

Niżej podpisany
/imię i nazwisko rodzica/ opiekuna prawnego/

jako rodzic/opiekun prawny dziecka
/imię i nazwisko dziecka/

oświadczam, że zapoznałem się ze Standardami Ochrony Małoletnich w Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dzierzgowie, akceptuję ich treść oraz zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
/podpis/

Protokół interwencji w przypadku zastosowania procedur podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

Data i miejsce sporządzenia dokumentu	
Małoletni, wobec którego zachodzi podejrzenie krzywdzenia lub krzywdzenie.	
Osoba stwierdzająca wystąpienie podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenie małoletniego.	
Data podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego, miejsce.	
Osoba/osoby podejrzan(e) o krzywdzenie lub krzywdzące małoletniego.	
Opis rodzaju krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego.	
Osoby i instytucje, które zostały powiadomione, w tym formy interwencji m.in.: powiadomienie pomocy społecznej, policji, sądu rodzinnego, uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”.	
Data i opis udzielonej pomocy, formy otoczenia opieką małoletniego bezpośrednio po stwierdzeniu lub podejrzeniu incydentu, w tym we współpracy z koordynatorem, wychowawcą i nauczycielami specjalistami (psychologiem, pedagogiem wg potrzeb małoletniego), informacje o ewentualnym powiadomieniu pogotowia, policji, stwierdzeniu konieczności badania lekarskiego.	
Informacja ze spotkania z rodzicami.	
Zaplanowana pomoc psychologiczno-pedagogiczna (małoletniemu, jego rodzicom, innym uczniom – jeżeli byli np. świadkami incydentu) zespołu nauczycieli i specjalistów	

pracujących z uczniem, w tym we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, informacja o zgodzie rodziców na udzielanie ww. formy pomocy małoletniemu. Działania w przypadku braku współpracy ze strony rodziców.	
Informacje na temat efektów podjętych interwencji, w tym we współpracy z instytucjami zewnętrznymi oraz pomocy udzielonej uczniowi przez jednostkę (dokumentację pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym efektywność jej udzielania należy przechowywać w indywidualnej teczce ucznia).	
Imiona i nazwiska oraz czytelne podpisy osób sporządzających protokół.	

ZE SPOTKANIA Z RODZICAMI/OPIEKUNAMI PRAWNYMI UCZNIA W SZKOLE

30

Kwestionariusz diagnostyczny

Symptomy wskazujące na przemoc/zaniedbanie:

<i>Lp.</i>	<i>Symptom</i>	<i>Występowanie – wstaw znak X, jeśli dany symptom został zauważony</i>
1.	Nieadekwatne ubranie (do pory roku lub pogody)	
2.	Niedowaga, niedożywienie, zmęczenie, podkrążone oczy	
3.	Brudna odzież	
4.	Brudne ciało	
5.	Nieprzyjemny zapach/ Insekty	
6.	Brak podręczników i przyborów szkolnych	
7.	Kradzieże (jedzenia, przedmiotów)	
8.	Przebywanie poza domem w późnych godzinach	
9.	Bardzo częste przebywanie poza domem niezależnie od pory roku	
10.	Ma dorosłych „kolegów”	
11.	Nie ma kolegów wśród rówieśników	
12.	Z trudem nawiązuje relacje	
13.	Izoluje się od rówieśników	
14.	Bije się po twarzy/głowie lub wrywa sobie włosy	
15.	Często ma ślady zadrapań, siniaków	
16.	Często odnosi obrażenia (skręcenia, złamania, stłuczenia)	
17.	Bije innych	
18.	Zawiera przyjaźnie, potem reaguje wrogością	
19.	Gwałtownie uchyla się przed dotykiem	
20.	Moczy się	
21.	Boi się przebywać w zamkniętych pomieszczeniach	
22.	Boi się ciemności	
23.	Unika zajęć wychowania fizycznego	
24.	Nie bierze udziału w wycieczkach	
25.	Angażuje się w zachowania destrukcyjne skierowane przeciwko sobie, przedmiotom lub zwierzętom	
26.	Miewa nagłe zmiany nastroju (od euforii do agresji)	
27.	Prezentuje natrętne, narzucające się zachowania	
28.	Nie odwzajemnia emocji	
29.	Odrzuca próby nawiązania bliskości	
30.	Ma wybuchy wściekłości	
31.	Nadmiernie skraca dystans fizyczny	
32.	Demonstruje zachowania seksualne	
33.	Nie docenia własnych osiągnięć	
34.	Ma koszmary senne	
35.	Ma problemy szkolne	
36.	Inne:	

Uwaga: Wymienione zachowania należy analizować biorąc pod uwagę całość informacji o rodzinie. Pojedynczych zachowań z listy nie można traktować jako jednoznacznie wskazujących na przemoc lub zaniedbanie.

**PROCEDURA PODEJMOWANIA INTERWENCJI
W SYTUACJI PODEJRZENIA LUB STWIERDZENIA KRYZWDZENIA
MAŁOLETNICH W DOMU**

Nauczyciel / pracownik szkoły, który podejrzewa, że w stosunku do ucznia stosowana jest fizyczna lub psychiczna przemoc domowa podejmuje następujące działania:

- 1) pracownik szkoły przyjmuje informację, zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków. Zapisuje datę i godzinę zgłoszenia,
- 2) pracownik szkoły informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy
- 3) wychowawca informuje pedagoga/psychologa i dyrektora szkoły,
- 4) jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, dyrektor/wychowawca, /pedagog/psycholog wzywa pomoc medyczną,
- 5) psycholog/pedagog, dbając o dyskrecję, przeprowadza rozmowę z poszkodowanym, o ile jest to możliwe (gdzie i kiedy doszło do zdarzenia lub zdarzeń, jaka była ich częstotliwość),
- 6) pedagog/psycholog zawiadamia i wzywa do szkoły rodzica (prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny) pokrzywdzonego, którego sprawa dotyczy. Rozmowa odbywa się w obecności dyrektora szkoły,
- 7) dyrektor powołuje zespół doraźny, który na podstawie zgromadzonej dokumentacji podejmuje rekomenduje dalsze postępowanie w sprawie, w tym wdrożenie procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) dyrektor szkoły wyznacza pracownika, który przeprowadza procedury „Niebieskie Karty”,
- 9) dyrektor zawiadamia przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, przekazując wypełniony formularz „Niebieska Karta – A”,
- 10) dyrektor, na podstawie rekomendacji zespołu, o którym mowa w pkt 7, podejmuje decyzję w sprawie powiadomienia odpowiednio: GOPS, policji, prokuratury lub sądu rodzinnego.

Zadania pracowników Szkoły w przypadku ucznia dotkniętego przemocą

1. Dyrektor szkoły:

- 1) przyjmuje zgłoszenie o podejrzeniu krzywdzenia ucznia w rodzinie,
- 2) w sytuacjach podejrzenia przemocy domowej wobec ucznia podejmuje decyzję o uruchomieniu procedury „Niebieskie Karty”,

- 3) bierze udział w rozmowie z rodzicami/rodzicem ucznia,
- 4) informuje rodziców/rodzica o ewentualnych konsekwencjach prawnych stosowania przemocy,
- 5) organizuje i monitoruje pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla ucznia,
- 6) zapewnia pomoc nauczycielom w realizacji ich zadań, np. organizuje konsultacje trudnych spraw ze specjalistami, wspiera, organizuje szkolenia w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie wobec ucznia,
- 7) dba o to, aby na terenie szkoły znajdowały się powszechnie dostępne informacje o organizacjach i instytucjach pomagających ofiarom przemocy (adresy, telefony, itp.).

2. Pedagog szkolny/psycholog szkolny:

- 1) przyjmuje i odnotowuje sprawę zgłoszenia o uzasadnionym podejrzeniu przemocy w rodzinie,
- 2) diagnozuje sytuację ucznia i jego rodziny,
- 3) jest koordynatorem udzielanej pomocy uczniowi krzywdzonemu oraz jego rodzinie;
- 4) przeprowadza rozmowę z uczniem oraz jego rodzicami/prawnymi opiekunami,
- 5) pozostaje w ciągłym kontakcie z wychowawcą i dyrektorem w sprawach dotyczących ucznia oraz jego rodziny,
- 6) pomaga pracownikom szkoły we właściwym postępowaniu względem ofiary przemocy,
- 7) informuje rodziców o możliwych formach wsparcia ucznia,
- 8) pomaga rodzicom w zrozumieniu podstawowych i typowych reakcji ucznia na różnorodne sytuacje,
- 9) informuje uczniów oraz rodziców o placówkach specjalistycznych udzielających pomocy,
- 10) współpracuje ze specjalistami pomagającymi uczniowi i jego rodzinie,
- 11) może być osobą, która uruchamia procedury „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”,
- 12) dokumentuje wszystkie podejmowane działania względem ucznia i jego rodziny.

3. Wychowawca klasy:

- 1) przyjmuje zgłoszenie o przemocy w rodzinie ucznia,
- 2) powiadamia dyrektora szkoły,

- 3) może być osobą, która uruchamia procedury „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”,
- 4) w przypadku gdy uczeń ma obrażenia, przeprowadza go do miejsca udzielenia pomocy;
- 5) dba, aby ofiara przemocy czuła się bezpiecznie,
- 6) uważnie wsluchuje się w relacje ucznia,
- 7) przekazuje sprawę pedagogowi/psychologowi szkolnemu,
- 8) wzywa rodziców/opiekunów prawnych,
- 9) odnotowuje w dokumentach wychowawcy swoje spostrzeżenia oraz szczegółową charakterystykę spotkania z rodzicami, z opisem postanowień i planów działania,
- 10) udziela wsparcia uczniowi oraz monitoruje jego sytuację w późniejszym okresie,
- 11) monitoruje relacje w zespole klasowym, w celu zapobieżenia ewentualnemu obniżeniu pozycji poszkodowanego w klasie.

4. Nauczyciele:

- 1) przekazują wychowawcy i pedagogowi/psychologowi szkolnemu informacje o tym, że podejrzewają przemoc w rodzinie ucznia,
- 2) sporządzają notatkę służbową,
- 3) monitorują sytuację ucznia,
- 4) mogą być osobami, które uruchamiają procedury „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”,
- 5) dbają o realizację treści z zakresu bezpieczeństwa i profilaktyki w bieżącej pracy pedagogicznej z uczniami.

5. Niepedagogiczni pracownicy szkoły:

- 1) są uważni i wrażliwi na sytuację uczniów,
- 2) reagują na objawy przemocy oraz niepokojące zachowania, których mogą być świadkami,
- 3) zgłaszają obserwowane, niepokojące sygnały dyrektorowi szkoły, pedagogowi, psychologowi szkolnemu lub wychowawcy.

**PROCEDURA PODEJMOWANIA INTERWENCJI
W SYTUACJI PODEJRZENIA LUB STWIERDZENIA KRYZWDZENIA
MAŁOLETNICH PRZEZ PRACOWNIKÓW SZKOŁY**

1. Osoba, po zidentyfikowaniu ryzyka krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego przez pracownika niezwłocznie interweniuje i zatrzymuje krzywdzenie, następnie jest zobowiązana niezwłocznie powiadomić o tym dyrektora szkoły oraz sporządza protokół interwencji.
2. W związku z podejrzeniem ryzyka krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego przez pracownika dyrektor niezwłocznie izoluje małoletniego od potencjalnego sprawcy.
1. Dyrektor rozpoznaje sytuację osobiście lub na jego polecenie psycholog szkolny lub pedagog prowadzi rozmowę wyjaśniającą z małoletnim i ewentualnymi świadkami zdarzenia. Z rozmowy sporządzona zostaje notatka służbowa.
2. Jeśli sprawę zgłosił rodzic/opiekun prawny, dyrektor rozmawia o zgłoszonej sytuacji z rodzicami/opiekunami prawnymi pokrzywdzonego małoletniego.
3. Dyrektor szkoły, w obecności pedagoga/psychologa, prowadzi rozmowę z pracownikiem podejrzanym o krzywdzenie małoletniego. Z rozmowy sporządzona zostaje notatka zawierająca listę osób uczestniczących, przebieg rozmowy, wnioski i postanowienia.
4. W przypadku podejrzenia ryzyka krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego przez pracownika, dyrektor szkoły ma obowiązek prawny interwencji (art.304 kpk).
5. Dyrektor szkoły wszczyna postępowanie zmierzające do ukarania pracownika karą przewidzianą w przepisach prawa.
6. Pedagog/psycholog szkolny opracowuje plan wsparcia dla dziecka, z którym zapoznaje dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.
7. Plan wsparcia dla dziecka musi pozostawać w zgodzie z aktualnie obowiązującymi przepisami.
8. Dyrektor szkoły oraz pedagog/psycholog szkolny wdrażają działania pomocowe i profilaktyczne i monitorują je.
9. Podejmowane działania w ramach interwencji muszą zapewniać dziecku poczucie bezpieczeństwa i poszanowania jego godności.

PROCEDURA REAGOWANIA I DZIAŁAŃ W PRZYPADKU NIEWŁAŚCIWYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIMI

1. Pracownik szkoły, który zauważy, że uczeń dopuszcza się fizycznej lub psychicznej agresji/przemocy wobec innego ucznia, lub dowie się o tym z innego źródła, informuje o tym fakcie wychowawcę klasy, a także pedagoga szkolnego. Jeśli jest świadkiem takiego zachowania, niezwłocznie interweniuje, upomina ucznia będącego sprawcą agresji i zapewnia bezpieczeństwo uczestnikom zdarzenia. W razie potrzeby prosi o pomoc innego pracownika szkoły.
2. Pracownik po powzięciu informacji i zawiadomieniu wychowawcy i dyrektora oraz rodziców małoletniego, sporządza protokół interwencji.
3. Zespół nauczycieli i specjalistów pracujących z małoletnim podejmuje niezwłocznie działania mające na celu zniwelowanie przejawów agresji i przemocy, a także wszelkich niewłaściwych zachowań małoletnich we współpracy z instytucjami, organizacjami udzielającymi pomocy dzieciom i młodzieży, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym specjalistycznymi.
4. Jeżeli dyrektor we współpracy z wychowawcą i zespołem nauczycieli i specjalistów udzielających uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, stwierdzi konieczność, wówczas powiadamia organy zewnętrzne (instytucje pomocy społecznej, policję, sąd rodzinny) o zaistniałej sytuacji oraz potrzebie, np. wglądu w sytuację rodzinną dziecka.
5. Koordynator we współpracy z wychowawcą, pracownikiem, który stwierdził zagrożenie lub wystąpienie krzywdzenia małoletniego, nauczycielami specjalistami (wg potrzeb) organizuje spotkanie z rodzicami małoletniego (przedstawia ustalone przez ww. zespół formy i zadania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, którą ma zostać objęty małoletni). O objęciu małoletniego, który jest podejrzany lub dopuścił się krzywdzenia innego małoletniego, i ustalonych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla niego zostają powiadomieni jego rodzice na odrębnym spotkaniu.
6. W przypadku braku współpracy rodziców, ucznia podejrzanego o krzywdzenie lub krzywdzącego małoletniego, ze szkołą - dyrektor we współpracy z wychowawcą i zespołem nauczycieli i specjalistów, podejmuje, po ocenie sytuacji, decyzję o ewentualnym zawiadomieniu organów zewnętrznych (pomocy społecznej, policji, sądu rodzinnego).

7. Szkoła prowadzi działania wychowawczo-profilaktyczne (uwzględnione w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły) w celu zapobiegania i uświadamiania niewłaściwych zachowań, przemocy, innych form krzywdzenia małoletnich.

DYREKTOR SZKOŁY

Jolanta Szarasta